

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Regula generalis ante posita declarat[ur].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

Ioannis Despauterij Niniuite.

aut te Cossē relinquat: Pręgnās a quo v̄bo sit participiū nescio inquit Valla, delibutus participiū sine uerbo, nec scio an cōpositū sit ait Calep. & significat unctus. Teren. in Phor. Si te delibutū gaudio reddo. Serui. Plerūq; notat participia sine uerbi origine, ut in tertū ænei. Errata quia error erraris nō dicit. Idem in illud sexti. O uirgo noua mi facies inopinaue surgit. ait nullū est participiū qđ a uerbo nō trahit, licet a sui v̄bi forma nō ueniat, ut placita licet placeor nō inueniat, tamē placeo inuenit, sic cōnatus, iuratus, pransus, triūphatus, regnatus, laboratus, & nōnulla alia, unde galeatus, tunicatus, & similia nomina sunt, quia nullū extat uerbū. Hęc Serui. sed aliter sentit in Donatū Sergius, si rite memini.

De rus contra Vallam.

Vt iam diximus noīa esse, quę Valla dixerat esse participia. Veluti indulgēs pro pulcher, unde indulgētor facies, & indulgētissime fili apud Quinti. Ita nūc quę illa noīa dicit eē, nos participijs annumeramus in rus, uidelicet ubi rei qualitas, aut uolūtas magis q̄ tēpus significatur, ut p̄termitturus, i. talis qui nō p̄mitteret aut p̄termisisset, si recte attēdamus uel dispiciamus, inueniemus futurę significari nō quod iam futurū sit, sed quod futurū erat, nisi impedimēti qđōpiā accessisset, ideo recte futuri tēporis dicunt, & certe si noīa forent nō regerēt facile actū, quē cōstat ab eis regi in ipsis Vallę exemplis. Sene. de naturalibus quęstionibus. Nullā autē mentionē fecit cometarum, non p̄termitturus siquid explorati apud illos cōperisset, i. non talis qui p̄termisisset, quoties igit dicendū foret qui dedissem &c. elegantissime hoc futuro utemur, ut loānes decē aureos petiuit a patre, plus petiturus nisi uerecūdia eū retraxisset, aut nisi repullam timuisset. Quintili. Neq; oīno huius rei meminit usq; poeta ipse, profecto nō taciturus de tāta sua gloria. Plini. Junior. Itaq; partim oneris tui mihi uēdico, & tanq; parēs alter, puellę nostrę cōfero quinquaginta milia nūmū, plus collaturus nisi a uerecūdia tua sola mediocritate munusculi ipetrari posse cōsiderē ne recusares. Sene. epi. xix. de Mæcenate. Ingeniosus ille uir fuit, magnū eloquētię romanę datur⁹ exemplum, nisi illū eneruasset felicitas. Lanci. de participijs longe plura, sed flosculos ex eo & alijs carpsimus, quos ingeniosę publi nō ingratos fore speramus.

Regula generalis ante posita declarat.

Reddidim⁹ rōnē quare infinita, supina, gerundia & participia regāt post se suorū uerborū casus, quia est regula generalis, ubi significatio est eadē, est & cōstructio eadē, ut em̄ dicimus, si ubi cōflare uis hęc ne

gare nō potes. Ita sis tibi cōstans &c. Latus patet hic nugandi cāpus
 iophistisaphilis, molestis alieni sermonis interpellatoribus, qui quū
 nihil sciant credūtur (corruptorū adulescentulorū) esse doctū ab ines-
 tissima plebecula. Ponā igit huius regulę modos aliquot ante nō
 positos, sed hoc scias puer, nō oportere ubi idē est regimē oīno eun-
 dem esse significādi modū, sed solū ad tale regimē, ut cōparatiu⁹ i nō
 cludit positiuū & nō cōtra, ideo cōparatiuus regit casum positiui, et
 nō cōtra. Regulā nostrā ponit Nebrissen. in cōstructionē impersonaliū
 dicēs. Quū uerbū pro alio uerbo ponit, illius constructionē in signi-
 ficatione mutuat, ut ardeo pro amo &c. Primo igit multa deriuati-
 ua regūt casus primitiuorū, obliq casus noiatiuorū, sed licet multū
 uini, pecunię &c. dicātur, nō tamē mltō uini egeo &c. quęcūq; etiā
 casum regit indicatiuus, illū regūt impatiuus, optatiuus &c. quem-
 cūq; casum regūt uerba perfectę formę, illū regūt uerba frequētati-
 uę formę &c. Itē pronōia primitiua casus nominū, p quibus ponun-
 tur, propria quorū regāt casus patuit, ut Dalila sampsonis sine d. Se-
 cūdo cōparatiuus & suplatiuus regūt casus positiuorū, ut sum ditis
 or te auri uel auro. Virgī. Huic coniūx Sicheus erat ditissimus agri
 Phēnicū. Tullius erat omnīū ciuū iuris peritissimus. Tu es omnīū
 nequitie plenissimus, sum te doctior grāmaticę. Casus positiui facile
 noscēt, si resoluas cōparatiuū in magis & suplatiuū in maxime &c.
 Tertio diminutiua regūt primitiuorū casus, ut sum maiusculus te,
 uelutī sum maior te, ornatissimus est per diminutiua sermo, si eis de-
 bite utamur. Quarto aduerbia uolēt casus eorū quibus in signis-
 ficando respondent, ut omnīū simillime mihi cantas. Hora. Viuere
 naturę si cōueniēter oportet. prope aduerbiū regit datiuū, sic q̄ hinc
 sunt, ut Virgilius. Propius stabulis dixit. Salu. Proxima carthagini
 loca. Lanci. probat sepius datiuū ipsis dari propius et proxime, atq;
 pximus. dico nō ppe quod serme est ppositio accusatiui casus, quē
 admittunt etiā propius & proxime, q̄ inter ppositiones Nebrissen-
 sis numerari uoluit, sed ratio eius nō pcedit, quia pxim⁹ nomē etiā
 actm̄ habet. Plau. in Pēnu. Quis pulsat qui te pximus est. Cice. ad
 Octauiū. Propius urbem mouent. Idē ad Atti. proxime hostem. Sa-
 lu. Proxime hispaniā Mauri sunt. Cice. Proximus Pompeiū sedebā
 dic etiā prope ad te. Sene. epi. xiiiij. Prope est ad te deus, tecū est, intus
 est. Cice. ad eā propius adsum. Pridie p̄cedenti die, postridie poste-
 riori die cū genitiuo uel actō, dicimus etiā pridie q̄ postridie q̄ &c.
 Aliquādo sine q̄ & sine casu. uide Calepi. ff. de testa. Qua etate. Si te
 stamentū pridie calendarū fecerit. ff. de diuor. Fructus. Nā si mulier
 pridie uindemias doti dederit. Cice. ad Atti. Pridie cōpitalia. Liuius

Ioannis Despauterij Niniuite

lib. vi. Postridie idus rebus diuinis supsederi iussim. Recte igitur dices cum britanico in Perſiū. Prīdie poſtridie mortem. Sueto. in Aug. dixit. Proximū a dijs imortalibus. Cic. Citima a terris luna & ultima a cœlo dixit. Quinto noīa quēdā pro participijs figurate cum accusatiuo legunt, ut gnarus, ignarus, præcius uētura, tu cum gto hæc ponas, & si qua sint similia .populabūdus agros pro populās, figuratum est nō facile imitandū. Exofus, perofus cū actō in quīs oratione licite ponas, ut exofus bella, perofus ignē, nondū legi hæc (quā tum nunc memini) cum genitiuo, ideo credo cum actō esse participia, quicquid Aldus, & alij quidā dicāt, si quid aliud occurrat addetur, si deo placuerit in hoc capite, uel in alio. Vir. li. ij. Geor. Aut q̄s oceano ppior gerit India lucos. Hoc ad p̄dicta ptinet. Ofus aut in usu nō ē. Ofor & ofur⁹ lecta sunt. Sexto yba neutra, p̄ actiuis hnt actiuorū casus, & fere sunt poetica. Virgi. Formosam resonare dolces amaryllida syluas. i. sono exhibere, nam sonare nō trāsīt ait Landinus. Virgi. Formosum pastor corydon ardebat alexim. i. ardentem & impatienter amabat, ardeo hac re, in ablatiua etiā recte dici probat Mancinell. is tamē ablatiuus nō significat rem quā amamus, sed qua amamus. Virgi. Pars stupet innuptę domū exitiale minerua. i. stupida admirat. & regit hic pars, p̄ aliqui, a uerbo singularis nūeri Perſius aliter dixit. Sed stupet hic uitiō & c. depereo puellā. i. nimis & perditē amo, sic etiā in prosa perlepide loquimur. ut p̄ uerba sensus. Teren. in Phor. Nunquid patri subolent cum datiuo. i. nūquid presensit pater. Quintili. li. viij. Si fieri potest & uerba omnia, et uox huius alumnū urbis oleant, ut oratio romana plane uideat, nō ciuitate donata, sic dicimus epistola tua mirā sapit elegantia, redolet antiquitatē. Virgi. Feruet opus, redolentq; thymo fragrantia mella. locatur thymē cum fragrantia, nō cū redolet, quia thymū in actō dixisset, ut Plini. Quinti. & alij. Ideo Diome. dicit Ouidiū errasse dicentē. Perq; locos sacros, & olētia sulphure fertur. Cice. in Antoniū. Vinū redolentibus. Teren. Olet unguēta. In sacris. Exultat lingua mea iustitia tuā. Nubes pluāt iustū. dicimus etiā sanguis pluit, lapis pluit, et pluit lapidibus aut sanguine. Apu. dixit. pluit. Vide thesaurū Mancinelli. Liui. Nunciatū est in Albano lapidibus pluisse. Iesum tremūt barathra, mors cruēta patet. Virg. Te triste manebit Suppliciū. i. expectabit, & tibi futurū est. In sacris. uincula & tribulationes me manēt Hiero. Virgi. iij. aenei. Vitā degere more ferę. i. agere. Idem in. i. aenei. Amyci casum gemit. At gemo dolore in abltō. i. ppter dolorem. ait Lanci. Calleo duplici ll. i. bene scio, quasi ex multis experimētis calum contraxerim, regit accusatiuū uel ablatiuū, ut calleo hanc rem

uel hac re. exempla sunt apud comicos facilia inuētu. Admoneo te puer ne alia neutra pro actiuis capias, q̄ ea que authoritate doctū simorū probari possunt. Curro cursum, ludo lusum, gaudeo gaudium, & similia leguntur. ut. uiuo uitā &c. Virg. xij. Aenei. Amplius hunc oro sine me furere ante furorē. dicimus etiā gaudeo gaudio, ut docet Mancinel. Virg. ænei. i. Quid natū toties, crudelis tu quoq; falsis Ludis imaginibus. i. illudis. Seruitutē seruiō. apud Cice. & Gellii. Rides me pro derides. non rarēter leges apud comicos. Doleo. i. egre fero. doleo epistolā cōscissam. doleo dolorē, doleo damna uel dānis, uel propter dāna. Doleo ab oculis &c. uide Mancinel. & que ante diximus. Eo uia & uia. Virg. ænei. iij. Longā incommitata uide tur ire uia. Terē. in Phor. Eo recta uia equidē illuc. Fluo pro affluo ablatiuū habet. Ambro. Peccator q̄uis foris abundet, & delicijs fluat, odoribus fragret in amaritudine animę suę uitā exigit. Vir. Nec uox hominē sonat. Boetius. Siluas dulci uoce susurrat. i. susurrādo replet. & dicitur figura euphonismus. Huc etiā reducito uerba uiuenti accusatiuū pro aduerbio regētia. Boetius. Qui segnis ac stupidus torpet, asinū uiuit, id est asinine uel in morē asini. Iuena. Qui Curios simulant & bacchanalia uiuūt. Virg. Salue æternū mihi maxime palla. Aeternūq; uale. Idem. Et longe formose uale. potest tamē esse accusatiuus tēporis, hic inuentis q̄ inueniendis magis utimur, quia stertis selem non dicam, sed stertis more felis. Sapiō antedictū, habet pulchrum usum, ueluti. Quū sapiū patruos, hæc sapit esca fauum. Carnes sapiunt adustionem, piper, allium. Ceruisia sapit uas uerba tua sapiunt stultitiā. In quadragesima cibus olet oleū. Cibus olet adustionē. Orationes demosthenis olent lucernam. Horati. Passillos rufillus olet, Gorgonius hircum. Plura uidebis in sequenti lectione.

REGVLA. II.

Omne dat actiuum, tolle interdicerē, quartū.

Hoc uerbum sextum, pro quarto sepius optat.

Omne uerbū actiue significās, regere pōt post se actū rei in quā trās sit actus uerbi, q̄ q̄dem actūs uertit in ntm, ubi passiuē loquimur. ueluti. Tu amas me, ego amor abs te. Aro terrā, terra arat a me. Osculor matrē, mater osculatur a me. Fur aurē furat, aurē surripit a fure ubi nāq; uox passiuā non est, ad synonymū, aut significatiōe ppinā quum recurrendum est, ut loquor uerba. uerba dicuntur a me &c. Verba huius regulę a nonnullis transitiuā dicuntur, & accusatiuū regunt, ut propriū casum, utpote qui a passiuis non regatur. omnē au